

Een hoopvolle visie op de maçonnieke traditie

De enorme lading van het 3^e graads ritueel

Als u de stof van de instructie-blokken over het 3^e graads ritueel enigszins op u heeft laten doorwerken, is het goed denkbaar, dat u getroffen bent door de enorme complexiteit en geladenheid van dit ritueel, door de actualiteit van het nieuwe meesterwoord en door het feit, dat dit ritueel ons tot niets minder dan de hoogste mystiek en de hoogste inwijding voert (zie blz. 94-95). Met name dat laatste, het staat er wel, maar we mogen van elkaar niet verwachten, dat dat allemaal ten volle tot ons doordringt. Sterker nog, dat is voor de meesten nog veel te veel.

De geesten 3 eeuwen geleden in Europa nog niet rijp voor de boodschap van het 3^e graads ritueel

Dat er enerzijds een *Zijn*, een vòòrwereldlijke (lees vòòr-kosmische) orde zou zijn, die statisch en eeuwig is, en anderzijds de *Schepping* of *kosmos*, die juist in tegenstelling tot het *Zijn* dynamisch en in alles vergankelijk is, was bij de ouden – Chinezen, Hindoes, mystieke Joden, maar ook bij de oude Griekse filosofen, meestal nog ingewijd in Egypte of Babylon – nog alom bekend (zie *Wat verpersoonlijkt de E.:Mr.*, blz. 84). Maar voor de meesten in christelijk Europa van de laatste eeuwen was er maar één God, de Schepper en diens naam verlaten of inruilen voor iets anders... wat moest men in 1720 met dat onderscheid oude- nieuwe meesterwoord? Geen wonder, dat er rond 1720 bijna ogenblikkelijke een reactie kwam in de vorm van *het ritueel van het Heilig Koninklijk Gewelf* (zie *De dodelijke hang naar het oude meesterwoord*, maar ook wat ik juist in positieve zin heb geschreven over dat ritueel, blz. 82-83). Enkele zinnen uit de huidige catechismus van het 3^e graads ritueel getuigen ook van deze onmacht. En laten we wel wezen, dat geldt nog steeds voor veel vrijmetselaren tot op de dag van vandaag. Want waar komt anders die hang naar het oude meesterwoord vandaan?

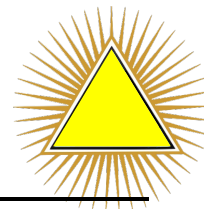
Maar dit was niet het enige probleem, waarom het ritueel niet begrepen kon worden. Om te ontwaken voor de betekenis van het nieuwe meesterwoord, moeten we de ervaring kennen van het 'naar binnen keren', het afdalen in de eigen middenkamer en dat daar af en toe noeste arbeid verricht kan en moet worden. We moeten al enige ervaring hebben met een levendig innerlijk leven. Dat gold al wel enigszins voor de meer ontwikkelde mensen drie eeuwen geleden, maar dat je daarin noeste arbeid kan verrichten, is een notie, die pas heel kort geleden tot de meeste mensen is gaan doordringen. Dat kon eigenlijk pas echt beginnen met de wetenschappelijke erkenning van het onderbewustzijn en met het fenomeen psychotherapie – d.w.z. pas een dikke eeuw geleden. Geen wonder dus dat het 3^e graads ritueel bijna niet te vatten moet zijn geweest voor de Bbr.: rond 1720.

Een revolutionaire stap in het mystieke denken

Degenen, aan wie we dit fenomenale ritueel te danken hebben, moeten hele hoge ingewijden zijn geweest. Dat blijkt tenminste uit de volgende drie aspecten:

1. Allereerst kan je zo'n ritueel alleen maken, als je zelf al behoorlijk innerlijk bent ontwaakt en aan je eigen innerlijke transformatie ondervindt, hoe groot de effecten daarvan zijn en je totale levenshouding verandert in vergelijking met die van de mens van de oude orde.
2. Het moeten ook grote ingewijden zijn geweest, omdat zij zich gerealiseerd moeten hebben, dat deze thematiek het centrale mystieke thema van de Europees-Westerse cultuur is en in de toen komende eeuwen – te weten in de laatste fase van die cultuur – het alles bepalende thema zou worden, waardoor de gehele samenleving een transformatie zou gaan doormaken. Je voegt zo'n ritueel toch alleen aan een bestaande traditie toe, als je denkt, dat die toevoeging belangrijk gaat worden voor het beoefenen van de K.:K.:
3. Maar het meest hebben zij hun hoge kwaliteit als ingewijden bewezen, doordat zij met dit ritueel ook een revolutionaire stap binnen de mystieke wereld zelf hebben gezet. Want het is een principiële andere reis naar het *Ken U zelf* dan die van de mystiek van de oude orde. (zie *Meesterschap in de oude en de nieuwe orde*, blz. 87) Het gaat dus niet alleen om een extra ritueel binnen onze traditie, maar ook om *een revolutionaire stap in het totale mystieke denken*, die – voor zover ik kan overzien – tot op de dag van vandaag zijn gelijke niet kent.

Terwijl de grote Shakespere al rond 1600 vooral in zijn komedies, Mozart en Schikaneder in hun opera *Die Zauberflöte* (1791), Goethe in zijn *Faust* (1790), Wagner o.a. in zijn *Tannhäuser* (1845) van dit inzicht hebben getuigd, componisten als Beethoven, Brahms, en Bruckner de effecten van het innerlijk ontwaken al als thematiek in hun composities lieten klinken, bleven de mystieke stromingen van de laatste eeuwen zoals die van de Rozenkruizers, Theosofen en Antroposofen in veel opzichten nog eigenlijk in de oude orde steken. Hoe revolutionair het ook is geweest, dat deze stromingen aan het einde van de 19e eeuw voor het eerst in de geschiedenis mystieke kennis naar buiten brachten, hoe magistraal hun kennis ook is, worstelen ze allemaal met hun voortbestaan. Een hang naar het oude en een behoorlijke weerstand jegens het nieuwe speelt hun parten. Hun inzichten zijn gebaseerd op paranormaal vergaarde waarneming, waarin wel veel samenhang en logica verscholen ligt, maar men is nog steeds afhankelijk van een leer, die het volkomen vrije zoeken van het individu nog niet mogelijk maakt. En vele technische ontwikkelingen van deze tijd worden niet als natuurlijk bij het bouwplan behorend naar waarde geschat – en dat is per definitie bedenkelijk.



Een hoopvolle visie op de maçonnieke traditie

Een hoopvolle visie op de maçonnieke traditie, mits...

Dat tragische lot dreigt de vrijmetselarij ook, maar niet vanwege de ritus – die is naar mijn overtuiging nagenoeg gereed voor de nieuwe tijd – maar vanwege onszelf.

Ik stel met overtuiging:

1. Dat de maçonnieke ritus de enige mystieke stroming is, die het hoofd-kenmerk van de Europees-Westerse cultuur – het innerlijke ontwaken – expliciet aanreikt. Dat element is juist de opening naar de toekomst. Mede daardoor kan de vrijmetselarij zich van de hang naar de oude mystiek bevrijden en zich richten op het wezen en functioneren van de mens van nu en komende tijden.
2. Dat door
 - de heldere analytische wijze, waarop bewustzijnsfasen tijdens de reizen worden onderscheiden;
 - de geordende structuur van het tableau, dat daardoor zo beeldend de wisselwerking tussen de wereld van de stof en de geest uitbeeldt;
 - de fysieke vormgeving van de tempel, waardoor ons arbeidsveld zo tastbaar in zicht komt;
 - de dramatische opzet van het rituele gebeuren (het gespeelde ritueel), waardoor de ervaringen het cognitieve overstijgen;
 dat door al deze aspecten met relatief weinig middelen heel veel 'beleefd', gevoeld en gezegd kan worden. (Een vrijmetselaar heeft voor zijn arbeid geen volle boekenkast nodig. We worden niet belast door een overdaad aan feitelijkheden. De ritus beperkt zich op unieke wijze tot de hoofdlijnen.)
3. Dat de ritus door zijn schematische structuur flexibel is, waardoor toevoegingen, die nu of in de toekomst wezenlijk blijken te zijn, gemakkelijk geordend binnen het geheel en dus in samenzijn met de andere elementen zijn aan te brengen en de ritus actueel kan blijven. We worden a.h.w. gedwongen de kosmische orde te blijven zien.
4. Dat de ritus door zijn schematische structuur ook transparant en overzichtelijk is en daardoor gemakkelijk dialoog tussen vrijmetselaren met groot verschil in ervaring al direct mogelijk maakt. Dat blijkt in de praktijk van de comparities ook telkens weer. De ritus wordt dan ook beleefd – niet 'gelezen'.

Als we onze eigen ritus goed zouden begrijpen, zijn we voldoende uitgerust voor de toekomst.

Die unieke kans hebben de makers van het 3^e graads ritueel ons drie eeuwen geleden gegeven. Laten we hem grijpen.

Wat te doen om voor de nieuwe tijd gereed te zijn?

Er hoeft maar heel weinig echt in de ritualen veranderd te worden om die weg vrij te maken.

Alleen enkele antwoorden in de catechismus van het 3^e graads ritueel moeten echt gewijzigd worden. (zie hierna) In de ritualen zelf ligt verder geen enkele blokkade om rijke inspiratie te kunnen opdoen voor de komende tijd. Buiten nog een enkele zuivering en verfijning (zie hieronder), gaat het verder eigenlijk alleen om de verdieping, die we in de ritus met toevoegingen en uitverwerkingen van sommigen onderdelen, die nog niet ontsloten zijn, weten te bereiken.

Mijn suggesties:

1. Absoluut noodzakelijk

De hang naar het oude meesterwoord verlaten.

De rode teksten in de catechismus vervangen door de groene. Die laatste zijn slechts suggesties.

Vraag: Wat is u toen wedervaren?

Antwoord: ~~Ik ben zinnebeeldig met Hiram Abiff ten onder gegaan en weder opgestaan.~~

(Hoe je het ritueel ook interpreteert, dit is onzinnig. Alles is bij beide drama's immers volkomen tegengesteld – zie blz. 70)

(voorstel) Treffende tegenstellingen zijn mij gaan dagen tussen het tragische lot van Hiram Abiff en mijn verlossend lot.

Vraag: Wat is hiervan de betekenis?

Antwoord: ~~Het is het drama van engelen en demonen, de machten van Licht en Duisternis, dat zich afspeelt in iedere mensenziel~~

(voorstel) Welk een enorme verandering zich in de mensenziel moet voltrekken om van die oude tragedie verlost te worden.

Vraag: Waardoor ontvangt de Middenkamer haar Licht?

Antwoord: Door het ~~Eeuwige~~ Licht, waarvan de Vlamme Ster ons het symbool is.

(voorstel) *(Alleen het woord Eeuwige weglaten)*

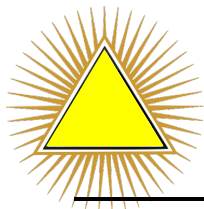
(De vlamme ster behoort tot de vergankelijke kosmos en getuigt in die kosmos van alle natuurlijke groei, die ondanks de voorsturing te allen tijde de balans bewaart. Laat het woord 'eeuwig' weg.)

Vraag: Door wie werd het nieuwe meesterwoord gegeven?

Antwoord: Door Hem, die van het toppunt Zijner Majesteit neerdaalt om ons de stof en de vergankelijkheid te ontnemen. ~~(Een fenominale formulering (zie blz. 68)~~

Vraag: Hoe is Zijn Naam?

Antwoord: ~~Zijn Naam is het Oude Meesterwoord.~~
De beleving van het Zelf of
Hij, die was, is en wezen zal.



Een hoopvolle visie op de maçonnieke traditie

(Een principe, dat de beleving van het Zijn verpersoonlijkt, is onvergankelijk. Zijn naam kan dus ook nooit een tegenstelling inhouden als oud of nieuw.)

Er ontstaat nu een probleem met de volgende zinnen uit de catechismus, omdat daarbij voortgegaan wordt op het oude meesterwoord.

Dat kan opgelost worden door de volgende, zeer voor de hand liggende vraag te introduceren:

Vraag: Wat heeft de dood van Hiram Abiff u geleerd?

Antwoord: Dat het oude meesterwoord met hem verloren is gegaan.

Vraag: Hoe is dat woord?

Antwoord: Het is onuitsprekelijk. Enz.

2. Aanbevolen

Het **Op U komt het aan!** direct na de bittere beker zoals aangegeven op blz. 12 en besproken op blz. 16-19.

Dit betekent praktisch verplaatsing van **het tekstblok**:

A.:Mr.: Ik vraag u thans: Is het nog Uw oprecht verlangen om te worden opgenomen in
----- *Op U komt het aan!* -----

tot *(De blinddoek wordt weer voorgebonden en de Bbr.: hernemen hun plaatsen.)*

na de handwassing
en laten vervolgen door

A.:Mr.: Br.: Geleider laat nu de Cand.: Zijn derde reis ondernemen, doch reik hem eerst de bittere beker, die

(Dit is mystiek juist – zie blz. 16-19 – maar ook praktischer, omdat voor het Op U komt het aan! beide blinddoeken in één keer worden afgenomen en daarna alleen de buitenste weer moet worden aangebracht.)

3. De verbinding van de graad met het aantal bestegen treden van de tempeltrap (zie blz. 100-101)

(Dit moet een punt van aandacht worden, zodra we dieper op te treden van de tempeltrap ingaan.)

4. Voortstuwende wereldorde:

Eerherstel van deze fundamentele notie.

De ritus een methode:

Deze typering is een miskenning van de ritus.

Slot-beschouwing

Wie zich gaat realiseren, hoe het innerlijke ontwaken de mens in zijn totale denken, voelen en handelen tot een totaal andere mens maakt dan die van de oude orde en dat die transitie zich nu niet meer in enkelingen voltrekt, maar in hele volksstammen tegelijk, gaat zich de immense actualiteit van het nieuwe meesterwoord realiseren.

❖ Totaal andere samenlevingen in het verschieft

Innerlijk ontwaken doet mensen individualiseren, bevrijdt hen uit de massa's, waarin ze in de oude orde onpersoonlijk opgingen, en vormt samenlevingen van vrije individuen met een compleet vernieuwde levensinstelling. *Mensen worden wezenlijk anders.* Daardoor zullen er andere menselijke samenlevingen ontstaan, die niet met die van de oude orde te vergelijken zijn. Stereotiepe, in de praktijk veelal cynische uitspraken over de massa's en de mens in het algemeen zullen steeds minder opgaan.

❖ Het huidige chaotische wereldgebeuren

We staan er meestal niet bij stil, maar heel veel turbulenties – groot en klein – in het huidige wereldgebeuren komen uit deze ontwikkeling voort. Hier geldt het oude niet meer, het nieuwe nog niet. Samenlevingen, die in totaal andere fasen van de transitie staan, begrijpen niets van elkaar en komen met elkaar in heftige conflicten. In alles speelt het innerlijk ontwaken van het individu in onze huidige wereld een centrale rol. Conflicten, die er uiterlijk misschien nog net zo uitzien als vroeger, zullen binnen enkele decennia heel anders gaan uitpakken, omdat het fenomeen massa aan het verdwijnen is. Dictators, onderdrukkers van minderheden, corrupte machthebbers, uitbuiters inclusief hun slinkse praktijken zijn er altijd geweest, maar hun tegenstander is steeds minder een onmondige massa. Daarmee is de manipulatie nog niet van het toneel verdwenen en is niet iedere dictator ineens onmachtig. Nepnieuws, complottheorieën, ongebreideld gebruik op social media en cyber-crime brengen nog heel veel mensen in verwarring. Maar laten we de tijdschaal niet verkeerd kiezen. Ook al verkeert deze laatste fase van een drie millennia durende transitie in een enorme versnelling, ook die laatste fase vraagt nog steeds decennia. De vraag is, waar de mondiale samenleving over laat ons zegen een halve eeuw in terecht is gekomen.

Wat heeft dit nu met vrijmetselarij te maken? – Alles! Inwijding beoogt een zodanige helikopterview, dat je je ook in chaotische tijden niet van de wijs laat brengen en nog steeds probeert te begrijpen, waarom de hazen lopen, zoals ze lopen en vanuit die visie weten, wat je te doen staat. Dat is K.:K.:, die de O.:B.:d.:H.: van ons vraagt. Moge de maçonnieke ritus voor steeds meer mensen in die zin een inspiratie-bron worden de K.:K.: ter ere en de O.:B.:d.:H.: ten dienste.